WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
info@wwf.fi
wwf.fi • panda.org

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle 5.2.2026

Asia: **WWF:n lausunto Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (KAISU3)**
Viite: VNS 9/2025 vp

WWF kiittää valiokuntaa mahdollisuudesta lausua tässä asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman kolmas päivitys (KAISU3) on hyvä esimerkki ilmastolain mukaisen suunnittelukehikon tarjoamista mahdollisuuksista ja riskeistä.

KAISU3 ilmastosuunnitelman valmistelu aloitettiin riittävän varhain, ja se on tehty asiantuntevasti. Viimeistely kuitenkin takkusi, kun ilmastolaista irrallisen EI-strategian valmistelu viivästyi. Lisäksi **Suomen nielupolitiikan vakavat puutteet** ovat heijastuneet KAISU3:n valmisteluun EU-lainsäädännön kytkösten kautta.

EU:n LULUCF-asetuksen ensimmäisellä (2021–2025) ja toisella (2026–2030) velvoitekaudella **maankäyttösektori sekä taakanjakosektori**, johon keskeisinä kuuluvat liikenne, maatalous ja talojen erillislämmitys, **muodostavat laskennallisen kokonaisuuden**. Mahdolliset puutteet toisella puolella pitää kompensoida toisella, kuten KAISU3-ohjelman sivuilla 43–44 esitetään.

Kaudella 2021–2025 Suomi on kerryttänyt yli 100 miljoonan tonnin nielualijäämän suhteessa LULUCF-asetuksen velvoitteisiin. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan yksi mahdollinen ratkaisu olisi korvata nielualijäämä lisäpäästövähennyksillä taakanjakosektorilla. Muita vaihtoehtoja ovat muun muassa päästöyksiköiden tai nieluyksiköiden hankkiminen muista EU:n jäsenmaista.

WWF pitää hyvin arveluttavana, ettei hallitus ole osana KAISU3 ohjelman valmistelua tehnyt selvitystä siitä, mitä Suomen nielualijäämän korvaaminen taakanjakosektorin päästövähennyksillä tarkoittaisi Suomelle. Sen sijaan hallitus on käyttänyt poliittista pääomaa ehdottamalla komissiolle ja muille jäsenmaille, että EU:n lainsäädäntöä tulisi avata. WWF:n mielestä suomalaisille pitäisi avoimesti kertoa siitä, mitä pääasiassa metsäsektorin aiheuttaman nieluvajeen tasapainottaminen yhteiskunnan muiden sektorien toimesta tarkoittaisi käytännössä.

KAISU3-ohjelmasta käy selkeästi ilmi, että **hallitus on omilla päätöksillään merkittävästi vaikeuttanut taakanjakosektorin, ja erityisesti liikenteen päästövähennystavoitteiden toteutumista**. Erityisen haitallisina voidaan pitää jakeluvelvoitteeseen tehtyjä heikennyksiä sekä polttoaineiden ja autojen verotukseen tehtyjä merkittäviä veronkevennyksiä.

Ohjelman vaikutusten arviointia on hankaloittanut politiikkatoimien epäselvä status. Kaikissa kohdissa ei ole riittävän selvää mitkä toimet kuuluvat perusuraan ja mitkä erilaisiin politiikkauriin. Vielä valtioneuvoston selonteon valmistumisen jälkeenkin on tapahtunut muutoksia tulevaisuudenkuvassa. Liikenne-, työkone- ja lämmityspolttoaineiden fossiilikomponentteihin kohdistuvan ETS2

päästökaupan käyttöönoton lykkääminen vuoden 2028 alkuun siirtää päästövähennyksiä myöhemmäksi. Tämä tulisi kiireisesti korvata uusilla toimilla.

Kokonaisuutena **KAISU3-ohjelman ilmastohyöty voidaan pitää varsin maltillisena**. Ohjelmaan sisältyvien uusiksi luokiteltavien toimenpiteiden vaikutus päästöihin vuonna 2030 arvioidaan olevan 0,88 Mt CO_2e (taulukko 10, sivulla 145). On huomioitava, että tästä yksi kolmasosa on yhden jätteenpolttolaitoksen CCS-hanke, jonka perustuu hiilidioksidin vientiin ulkomaille. Tästä on vedettävä johtopäätös, että Suomi pystyisi parempaan.

Sektorikohtaisia huomioita

Liikenne

Liikenne on taakanjakosektorin suurin päästölähde Suomessa. Sen osuus taakanjakosektorin päästöistä on noin kolmannes, ja Suomen kokonaispäästöistä noin neljännes. Liikenteen päästöt kasvoivat vuodesta 2023 vuoteen 2024. Keskeinen tätä selittävä tekijä on hallituksen aktiiviset toimet, kuten fossiilisten polttoaineiden verotuksen keventäminen, suuripäästöisten autojen ajoneuvoveron laskeminen, jakeluvelvoitelain merkittävät muutokset, sekä joukkoliikenteen ALV:n nostaminen.

WWF pitää jakeluvelvoitteen suurta painoarvoa hallituksen ilmastopolitiikassa erittäin ongelmallisena. Lisäämällä liikennesähkön ja biokaasun jakeluvelvoitteen piiriin nostamatta vastaavasti velvoitetasoa, hallitus on heikentänyt jakeluvelvoitteen ohjausvaikutusta. Lisäksi jakeluvelvoitteen joustomekanismit heikentävät entisestään ohjauskeinon tehoa, erityisesti mikäli maankäyttösektorin joustot joskus otetaan käyttöön. **WWF:n mielestä liikenteen ilmastopoliittinen ohjaus tulisikin rakentaa täysin uudelta pohjalta, jossa fossiilisten polttoaineiden haittaverot ja päästökauppa olisivat keskiössä, samalla kun panostetaan julkisia varoja kevyen liikenteen ja julkisen liikenteen kilpailukyvyn parantamiseen**.

WWF pitää suurena virheenä heikentää Fossiilittoman liikenteen tiekartan toimeenpanoa. Kuten KAISU3-ohjelmassa (sivu 84) selostetaan, tiekartta on kytketty Suomen hakemaan RRF-rahoitukseen. Mikäli liikenteen päästöt eivät vuonna 2030 ole puolitettu, on olemassa riski, että Euroopan komissio tulkitsee fossiilittoman liikenteen tiekartta -uudistuksen perutuksi ja siitä voi seurata Suomelle jopa noin 80 miljoonan euron tulonmenetys.

WWF pitää varsin onnistuneena ratkaisua, jossa keskeisiä toimenpiteitä aiotaan rahoittaa EU:n sosiaalisen ilmastorahaston varoilla. WWF kuitenkin huomauttaa, että SCF-rahastoon alkaa kertyä varoja ETS2-päästökaupasta vasta vuodesta 2028 alkaen. Sitä ennen rahoitus tulee jäsenvaltioiden budjeteista. Vuoden 2028 paikkeilla seuraavan KAISU-ohjelman valmistelun pitäisi jo olla hyvässä vauhdissa.

Maatalous

Maatalouden päästöt Suomessa ovat pysyneet suunnilleen samalla tasolla jo vuosikymmeniä. Hallitukset toisensa jälkeen ovat jättäneet käyttämättä mahdollisuuksia käyttää esimerkiksi maatalouden tukijärjestelmää ohjaamaan maataloutta ilmastokestävämpään suuntaan.

Muiden sektoreiden päästövähennystoimien edistyessä maatalouden suhteellinen painoarvo päästölähteenä kasvaa. WWF muistuttaa, että tietoa siitä, miten päästöjä saataisiin lasku-uralle, on runsaasti. WWF haluaa kiinnittää huomiota erityisesti keinolannoitteiden laajasta käytöstä johtuviin typpioksiduulipäästöihin, sekä eläintenpitoon liittyviin metaanipäästöihin.

Hyödyntämällä typensitojakasveja sekä lantaa maatalousmaan lannoituksessa voidaan saavuttaa monia hyötyjä N_2O-päästövähennysten lisäksi. Suomalaisten keskimääräinen eläinperäisten tuotteiden kulutus on luonnon kantokyvyn kannalta kestämätöntä ja myös terveyden kannalta turhan korkeaa. Koska merkittävä osa suomalaisten liha- ja maitotuotteiden kulutuksesta kohdistuu Suomessa tuotettuihin elintarvikkeisiin, **kulutustottumusten muuttaminen ilmastokestävämmiksi** ja terveellisemmiksi vaikuttaisi varsin suoraan maatalouden päästöihin.

Jätteenpoltto

WWF haluaa kiinnittää kansanedustajien huomion siihen, että poltettavien jätteiden tuonti on jo useita vuosia ollut kasvussa Suomessa. Suomeen on viime vuosikymmeninä rakennettu selvästi suurempaa jätteenpolttokapasiteettia, kuin mitä kansallisen poltettavan jätteen kertyminen vaatisi. Se, että Suomessa poltetaan merkittäviä määriä muiden EU-maiden jätteitä puoltaa vahvasti sitä, että jätteen poltto siirtyisi EU:n päästökaupan piiriin. Koska **Suomessa ei ole hiilidioksidin varastointikapasiteettia**, on syytä suhtautua hyvin varauksellisesti jätteenpolttoon liitettyyn CCS-teknologiaan.

Kulutuksen hiilijalanjälki

WWF pitää ansiokkaana KAISU3-ohjelman osaa, jossa kuvataan **suomalaisten kulutuksen aiheuttamia päästöjä, joita tilastoidaan muissa maissa**. Monien kulutushyödykkeiden osalta tuonnin osuus on hyvin merkittävä. WWF pitää hyvin perusteltuna, että jatkossakin KAISU-ohjelmissa tarkastellaan tätä näkökulmaa. Kuvion 23 viesti on rohkaiseva: ainakin tällä tarkastelutavalla näyttää siltä, että **taloudellisen vaurauden ja päästöjen välinen yhteys on mahdollista purkaa**.

Biotalous

Biotaloutta esittelevä osio on hyvin ongelmallinen. Keskeisenä puutteena voidaan pitää sitä, ettei siinä riittävän selvästi tuoda esiin, **ettei biotaloutta pidä kehittää tavalla, joka heikentää nieluja**. Esimerkiksi suomalaisen puunjalostusteollisuuden vaikutuksesta Suomen metsänieluihin viimeisen parin vuosikymmenen aikana on vankkaa tutkittua tietoa.

Lisätietoja aiheesta antaa mielellään:
Bernt Nordman, ilmasto-ohjelman johtaja, puh 050 5250348, bernt.nordman@wwf.fi

Kunnioittavasti,

Maailman Luonnon Säätiö (WWF) Suomen Rahasto, sr

Elina Erkkilä
Suojelujohtaja

Bernt Nordman
Ilmasto-ohjelman johtaja